

Constare etiam videtur ex consuetudine et sensu fidelium. 3° Insuper grave est, et contra charitatem, quam sibi quisque debet, medium adeo efficax, firmissimumque praesidium, ut ait *Conc. Trid.*, in extremo agone contra daemonis conatus omittere. — Ita Roncaglia cum aliis.

II^a SENTENTIA *negat*. Ratio est, quia neque ex Traditione, neque ex Conciliorum Decretis constat de praecepto hoc Sacramentum suscipiendi. Quod vero S. Iacobus ait, *inducat Presbyteros...* ut consilium accipitur atque explicatur. Ergo non potest imponi gravis obligatio de suscipienda Extrema Unctione. — Ita Billuart, art. 7. post S. Thom., 3. part. qu. 65. art. 4. Sporer n. 106., etc. et S. Lig. n. 733., ubi hanc sententiam communem vocat, licet primam omnino suadendam putet, praecipue ratione charitatis, quam sibi quisque debet: *Ingenti namque periculo*, ait, *se exponere videtur tentationibus succumbendi, qui negligit se munire hoc Sacramento a Christo Domino instituto tanquam firmissimo praesidio in tanto conflictu.*

505. — QUAER. 7° Quanam dispositio requiratur ad huius Sacramenti susceptionem?

Resp. 1° Peccatorum confessio, si infirmus in mortali versetur; hoc enim Sacramentum est Poenitentiae complementum, ideoque haec praecedere debet. — Billuart, art. 7. in fine.

Resp. 2° Quod si infirmus non possit sua peccata confiteri, contritio saltem praecedat, necesse est: hoc enim Extremae Unctionis Sacramentum est *primario* Sacramentum *vivorum*, et ad reliquias peccatorum tollendas praecipue institutum. — Billuart, *ibid.* — Verum in tali casu ipsa attritio sufficere posse videtur; est enim simul Sacramentum *mortuorum*, et peccata mortalia cum attritione remittere potest. — Salmant. n. 13. et alii (*).

(*) Quaesitum est: « Quando quis paganus adultus sufficienter instructus riteque dispositus baptizatur, si in gravem incidit morbum, debetne imo potestne ei conferri sacram. Extremae Unctionis immediate post baptismum? » *Resp.* 26. Sept. 1821. s. C. P. F. « Affirmative, servata forma decreti s. Officii anni 1803. » Decretum

autem s. Officii ad quod provocatur, decernit, « non esse conferendum sacr. Extr. Unct. neophyto moribundo, quem Missionarius capacem baptismi credidit, nisi saltem idem habeat aliquam intentionem recipiendi sacram. Unctionem in beneficium animae pro mortis tempore ordinatam ». Cf. dicta *de Sacram. in genere*, n. 41. 4°.

TRACTATUS DE ORDINE

Agendum 1° de natura et divisione; 2° de materia et forma; 3° de Ministro; 4° de subiecto Ordinis.

CAPUT I.

DE NATURA ET DIVISIONE ORDINIS

506. — Nomine Ordinis hic intelligitur *gradus* Clericorum ad specialia Officia ecclesiastica consecratorum. Quanta autem sit huius Sacramenti dignitas et excellentia vix humana voce exprimi potest. Hae de re sic inter plura alia Catechismus Concilii Tridentini: *Potestas tum Corpus et Sanguinem Domini nostri conficiendi et offerendi tum peccata remittendi, quae illi collata est, humanam rationem atque intelligentiam superat, nedum ei aliquid par et simile in terris inveniri queat.*

Ordo communiter definitur *Signaculum quoddam Ecclesiae, quo spiritualis potestas ordinato tribuitur.* — S. Lig. n. 733. post D. Thom., etc. Definitur etiam recte iuxta alios: *Sacramentum novae legis, quo traditur spiritualis potestas, et confertur gratia ad munia ecclesiastica debite obeunda.*

507. **Statuenda.** — I. Ordo est verum et proprie dictum novae legis Sacramentum.

Constat, quia in eo reperiuntur omnia ad rationem Sacramenti requisita scilicet, 1° *Signum sensibile*, cum signo exteriori conferatur. — 2° *Institutio divina*, cum Christus Apostolos Ordinis Ministros instituerit, potestatemque consecrandi, remittendi peccata, sacra Mysteria dispensandi, regendi Ecclesiam, et alios Ministros instituendi eis dederit. *Act. 22.* — *1. Cor. 12.* — *Galat. 2.* — *Matth. 28.* — 3° *Collatio gratiae*, ut constat ex *1. Tim. 4. 24.*: *Noli*, inquit *Apostolus, negligere gratiam, quae data est tibi per prophetiam, cum impositione manum presbyterii.* — Et *2. Tim. 1. 6.*: *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quae in te est per impositionem manuum mearum.*

Eruitur etiam ex definitione *Conc. Trid.* sess. 23. Can. 3. ubi sic legitur: *Si quis dixerit, Ordinem non esse vere et proprie Sacramentum a Christo Domino institutum, anathema sit.*

508. — II. Septem numerantur Ordines, scilicet *Presbyteratus, Diaconatus, Subdiaconatus, Acolythatus, Exorcistatus, Lectoratus* et *Ostiariatus*. Primi tres dicuntur maiores, caeteri minores.

Deducitur ex pluribus Conciliis, praesertim ex *Trident.* sess. 23. c. 2.; postquam enim dixerat aperte de Sacerdotibus et Diaconis sermonem in sacris Litteris fieri, subdit: *Ab ipso Ecclesiae initio, sequentium Ordinum nomina, atque uniuscuiusque eorum propria ministeria, Subdiaconi, scilicet, Acolythi, Exorcistae, Lectoris et Ostiarii, in usu fuisse cognoscuntur.* — Item Can. 2. ait.: *Si quis dixerit, praeter Sacerdotium non esse in Ecclesia catholica alios Ordines, et maiores et minores, per quos velut per gradus quosdam in Sacerdotium tendatur, anathema sit.*

509. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *Quaenam sit horum Ordinum natura et proprietas?*

Resp. 1° *Ostiariatus* est Ordo, quo specialis confertur potestas aperiendi vel claudendi ianuam Ecclesiae, dignos admittendi, excludendi indignos.

2° *Lectoratus* est Ordo, quo specialis traditur potestas legendi psalmos et lectiones ex pulpito in ecclesiae, ac populum catechizandi, seu instruendi in rebus Fidei.

3° *Exorcistatus* est Ordo, quo alicui confertur specialis potestas eiciendi daemones per exorcismos ab Ecclesia institutos.

Attamen hodie facultas exorcizandi solis reservatur Presbyteris, qui ea tantum de licentia Ordinarii uti possunt. — *Recole dicta*, t. 1. n. 317.

4° *Acolythatus* est Ordo, quo confertur alicui specialis potestas inter Missae solennia Subdiacono inserviendi, accendendi cereos, praeparandi porrigendique ampullas vini et aquae.

5° *Subdiaconatus* est Ordo, quo confertur alicui specialis potestas in Missa solenni inserviendi Diacono, solennique ritu Epistolam cantandi.

6° *Diaconatus* est Ordo, quo confertur specialis potestas in solenni Missa Presbytero immediate assistendi, inter solennia decantandi Evangelium, praedicandi, et solemniter baptizandi, si iusta tamen interveniat causa. Utrum vero Diaconus, ut aliquando praedicet, speciali licentia Episcopi indigeat, vel licentia Parochi vel Rectoris Ecclesiae sufficiat, ex statutis particularibus vel consuetudine definiendum videtur.

7° *Presbyteratus* est Ordo, quo confertur specialis potestas Corpus et Sanguinem Christi in Missae celebratione consecrandi, a peccatis absolvendi, subditosque opere ac doctrina pascendi.

His adde *Episcopatum* et *primam tonsuram*, quorum alter est ipsius Sacerdotii complementum, altera vero Ordo non est, sed dispositio ad Ordines, qua quis Clericus renuntiatur.

510. — **QUAER.** 2° *An Diaconatus sit Sacramentum?*

Resp. Affirm. iuxta communem et certam sententiam, quia in eo reperiuntur omnia ad Sacramentum requisita, scilicet 1° *signum sensibile*, per impositionem manuum; 2° *signum gratiae*, in verbis formae: *Accipe Spiritum Sanctum*, etc.; 3° *signum a Deo institutum*, quia solus Deus instituere potest signa gratiam conferentia. Constat etiam ex *Tridentino*, sess. 23. Can. 6., ubi sic definitur: *Si quis dixerit, in Ecclesia catholica non esse hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris et Ministris (nempe Diaconis), anathema sit.* — Vide S. Lig. n. 737.

511. — **QUAER.** 3° *An etiam Subdiaconatus sit Sacramentum?*

Resp. Controvertitur. I^a **SENTENTIA** *probabilis affirmat.* Ratio est, quia Subdiaconatus, quemadmodum Diaconatus, omnibus signis Sacramenti constitutivis gaudet: est enim 1° *signum sensibile*, ut patet; 2° *signum gratiae*, cum sit Ordo sacer; 3° *signum a Deo institutum*; definit enim *Conc. Trident.* esse in Ecclesia hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat *ex Episcopis, Presbyteris et Ministris*; Subdiaconi autem, non secus ac ipsi Diaconi inter Ministros recensendi sunt. — Ita Billuart, cum aliis multis post S. Thomam *Supplem.* qu. 37. art. 2.

II^a **SENTENTIA** *item probabilis, imo forte probabilior negat.* Ambigitur enim tum de divina institutione, tum consequenter de gratiae promissione. Nec Subdiaconatus numerandus videtur inter Ordines maiores ex institutione divina, sed ecclesiastica tantum, cum apud Graecos non habeatur ut Ordo sacer. — S. Lig. n. 737.

Ordines autem minores iuxta communem sententiam inter Sacramenta minime adnumerandi sunt. — S. Lig. *ibid.*

CAPUT II.

DE MATERIA ET FORMA ORDINIS

512. — **Materia et forma** variae sunt pro variis Ordinibus

I. Quod spectat ad *Ordines minores*, ratione materiae, *Ostiarius* ordinatur traditione clavium Ecclesiae; *Lector* traditione libri lectionum; *Exorcista* traditione libri exorcismorum; *Acolythus* traditione ampullarum vacuarum, vel saltem unius, et candelabri cum cereo extincto, quia ipsius est praeparare lumen, vinum et aquam ad Missam. Forma his Ordinibus propria continetur verbis quibus utitur Episcopus, dum ipsa instrumenta tradit.

II. Quoad *Subdiaconatum*, tanquam materia *apud Graecos* censetur impositio manuum *Apud Latinos* controvertitur. Iuxta alios traditio vacui calicis cum patena vacua est sola eius materia proxima. Alii vero contendunt traditionem libri Epistolarum esse pariter materiam huius Ordinis essentialem. Forma autem his continetur verbis: *Videte cuius ministerium vobis traditur, et vos admoneo, ut ita vos exhibeatis, ut Deo placere possitis.*

§13. — III. Quoad *Diaconatum*, materia duplex statuitur, impositio scilicet dexteræ manus Episcopi, et traditio Evangeliorum libri. Num harum utraque, an vero una tantum necessaria sit, in controversia est. Theologorum alii solam manuum impositionem, alii solam libri traditionem, alii tandem utramque necessariam censent. Ad praxim autem quod spectat, postrema hæc sententia, utpote tutior, tenenda est. Forma consequenter etiam duplex habetur. Quae priori materiae adiicitur, hæc est: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, et ad resistendum diabolo et tentationibus eius in nomine Domini.* — Quae posteriorem materiam comitatur, eiusmodi est: *Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini.*

IV. Quoad *Presbyteratum*, ipsius materia *apud Graecos* sita est in sola manuum impositione; *apud Latinos* vero duplex est, saltem ex praecepto, scilicet impositio manuum Episcopi, et traditio calicis cum vino, et patenae cum hostia superposita. Controvertitur autem inter Theologos, quænam sit materia essentialis. *Probabilius* consistit in sola secunda manuum impositione, quæ fit ab Episcopo cum Presbyteris assistentibus. — S. Lig. n. 749.

Forma etiam pro materiae diversitate varia est; quare de ea pariter controvertitur. Hinc forma, quæ traditioni instrumentorum respondet, hæc est: *Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missasque celebrandi tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini.* Forma autem impositioni manuum propria, est ipsa oratio, quam recitat Episcopus, dum manus ordinandis imponit. — Vide S. Lig. n. 739., et seq.

§14. **Quæsitæ.** — **QUÆR.** 1° *An requiratur tactus physicus instrumentorum?*

Resp. Dicit S. Ligorius n. 743., duplicem dari sententiam probabilem, et consequenter tutiorem in praxi sequendam esse. Attamen sententia negativa tuta dicenda est ex Decis. *S. Congr. Rituum.* Etenim cum Religiosus quidam Gallus, nomine Ephrem Chasteau, neque calicem, neque patenam tactu physico in sua ordinatione ad Presbyteratum tetigisset, scrupulo motus casum *S. Congr. Rit.* proposuit. Sacra autem Congregatio ad scrupulum hunc fratris Ephrem respondit: *Posse continuare celebrationem SS. Sacrificii absque ullo scrupulo, ac tuta prorsus con-*

scientia (3. Decembr. 1661. in una Galliarum). Et hanc Declarationem S. Congregatio rursus confirmavit in *Romana* 21. Ian. 1863. (1).

Caeterum nemini ordinato rationabilis et fundatus scrupulus inesse potest. Nam in praxi Episcopi solent ita procedere, ut in re tanti momenti tutiorem viam semper teneant. Aliunde tot Ministris et Officialibus incumbit munus invigilandi de ritu in Ordinatione servando, ut moralis certitudo habeatur, omnia recte et valide gesta fuisse.

QUÆR. 2° *An necessario traditio utriusque speciei requiratur?*

Resp. Affirm. probabilius, quia per traditionem unius speciei non traditur potestas in totum Sacrificium. — S. Lig. ut *probabilius*, n. 750. — Salmant. c. 3. n. 45.

§15. — **QUÆR.** 3° *An valide ordinetur, qui tangit hostiam, non autem patenam; et qui tangit calicem et patenam, non autem hostiam?*

Resp. ad 1um *Affirm.* cum sententia communi, quæ probabilissima videtur. Ratio est, quia hostia et vinum sunt materia substantialis Ordinis, quibus principaliter significatur potestas in corpus Christi, et propter solam decentiam ex praecepto Ecclesiae usurpatur calix et patena. Attamen in praxi pars tutior sequenda est. — S. Lig. n. 751.

Resp. ad 2um etiam *affirmative* cum sententia communi et veriori, ait S. Lig. Ratio est, 1° quia tunc tangitur hostia mediante patena; non autem praescribitur ad Ecclesia tactus immediatus hostiae, sed tantum patenae, ut patet ex Pontificali; 2° quia vinum in calice nunquam tangitur immediate: ergo nec requiritur, ut hostia immediate tangatur. Caeterum curandum est ordinando, ut tangat calicem, patenam et simul hostiam, et sic ab omni scrupulo se eximet. — S. Lig. n. 752.

(1) Decisio S. Congregationis 3. Decemb. 1661. sic habet: *Ad scrupulum Fratris Ephrem Chasteau pro-agentis Recollectorum Galliae, nempe se non tetigisse tactu physico Calicem in sua Ordinatione ad Presbyteratum, S. C. respondit: Posse continuare celebrationem SS. Sacrificii absque ullo scrupulo, ac tuta prorsus conscientia.* Merito itaque advertunt aliqui in hac Decisione nullam patenae fieri mentionem.

Recens vero confirmatio, quæ in textu

citatur, ita olim ab ipso Gury in nota referebatur. *Etenim cum similis casus Romae pro Neo-sacerdote Collegii Romani S. I. evenisset, P. Perrone, operibus theologicis notissimus, S. Congregationem Rituum de illo interrogavit; quæ idem omnino responsum dedit ex Declaratione authentica iam prius facta, occasione scrupuli Fratris Ephrem, die 21. Ianuarii 1863. (*)*

(*) Cf. *Opus Th. Mor.* V. 5. Tr. *de Ordine*, n. 26.